

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Venerabilis Patris Thomæ à Jesu ... Opera Omnia

Homini Religioso Et Apostolico Tam Qvo Ad Vitæ Activæ, Qvam Contemplativæ functiones utilissima, Duobus Tomis Comprehensa. In Qvibus Singlari Pietate, Varia Ervditione Clariori Et Breviori Stylo Continentvr Et Explicantvr ...

Tomás <de Jesus>

Coloniæ Agrippinæ, 1684

Capvt I. An in Raptu reperiatur libertas.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38621

DISPUTATIO SECUNDA.

De divini Raptus effectibus tam in anima quàm in corpore produci solitis.

Postquam in superioribus de natura, & divisione raptus, subiecto atque causis raptum efficientibus differuimus; restat, ut brevier, ac distinctè divini raptus effectus, quos tam in anima, quàm in corpore producere consueverunt, perscrutemur.

CAPVT I.

An in Raptu reperitur libertas.

Ad ducuntur argumenta. Primum arguit D. Thomas de veritate, quæst. 13. art. 1. hac ratione; DEUS non est causa, quare in homine detetur, ut Augustinus docet in lib. 83. questionum, sed bonum hominis est secundum rationem vivere, & voluntarie operari, ut patet per Dionys. form. 3. de divinis nominibus, igitur in rapto non est concedenda elevatio violenta, quæ ab homine auferat libertatem. Secundò, quia beatissima Virgo habuit raptus divinos, & tamen liberè divina contemplantur, imò etiam in somno merebatur, ut communis sententia Theologorum docet. Tertio, quia Genes. 2. sopor primi parentis verè fuit ecstasis, in qua, ut Patres docent, illi tunc temporis facta fuit revelatio de mysterio Incarnationis, de quo tunc veram fidem accepit, igitur tunc habuit perfectam usum rationis, sine quo veram fidem tunc concipere non potuisset, & confirmatur ex Rapto Abbate: Sopor, inquit, quem DEUS Adamo immisit, non claudere vigilas rationis debuit, sed obsecratis quinque sensibus corporis, sensum mentis liberum reliquit, ut scire posset quid erga se faceret omnium artifex sapientia.

Pro parte affirmativa sunt non contemnenda argumenta. Primum arguit D. Thomas de veritate, quæst. 13. art. 1. hac ratione; DEUS non est causa, quare in homine detetur, ut Augustinus docet in lib. 83. questionum, sed bonum hominis est secundum rationem vivere, & voluntarie operari, ut patet per Dionys. form. 3. de divinis nominibus, igitur in rapto non est concedenda elevatio violenta, quæ ab homine auferat libertatem. Secundò, quia beatissima Virgo habuit raptus divinos, & tamen liberè divina contemplantur, imò etiam in somno merebatur, ut communis sententia Theologorum docet. Tertio, quia Genes. 2. sopor primi parentis verè fuit ecstasis, in qua, ut Patres docent, illi tunc temporis facta fuit revelatio de mysterio Incarnationis, de quo tunc veram fidem accepit, igitur tunc habuit perfectam usum rationis, sine quo veram fidem tunc concipere non potuisset, & confirmatur ex Rapto Abbate: Sopor, inquit, quem DEUS Adamo immisit, non claudere vigilas rationis debuit, sed obsecratis quinque sensibus corporis, sensum mentis liberum reliquit, ut scire posset quid erga se faceret omnium artifex sapientia.

Quartò probatur ex somno Salomonis 3. Reg. 3. & 2. Paralip. cap. 1. ubi refertur Deum apparuisse Salomoni per somnium, ac illi dixisse: Postula quid vis, & demisi. Salomonem autem petiisse sapientiam, & placuisse petitionem Domino, & ideo illi promississe perfectam sapientiam, cum aliis quamplurimis bonis. Ex qua narratione, & ex sermone Salomonis ad Deum constat illum habuisse perfectissimum intellectum & iudicium eam consideratione divinæ majestatis, & beneficiorum ejus, & propriæ infinitæ ac necessitatis in illo regio statui, in quo erat constitutus, & ex hoc perfecto discursu ac iudicio petitionem illam DEO proposuisse, & ideo illi placuisse: ergo non obstante somno corporis elevata fuit mens ejus, ut perfectam rerum apprehensionem, & iudicium habere posset.

Quartò ad vertere oportet, in visionibus in rapto contingentibus, sepius D. Thomam distinguere inter *ceptionem* & *iudicium*. *Acceptio*, quæ alio nomine *visio*, siue *contemplatio* rei à DEO representatæ vocatur, fit medio divino lumine elevante intellectum, & per similitudines, siue species, vel à DEO infusas, vel ab ipso tali er dispositas, ut id aptè representent, quod ille revelare decrevit. *Judicium* verò illud dicitur, quo intellectus representatam sibi visionem discernit, ac ejus verum sensum percipit, & licet acceptio nobilis sit, nobilior tamen est iudicium, quo perficitur completorq; cognitio. Cum igitur in rapto representatur per similitudines imaginarias divinum aliquid, tunc licet perfecta sit acceptio, (quæ eo perfectior ac nobilior solet esse, quo anima abstractior à sensibus invenitur) iudicium tamen non potest esse perfectum in rapto, quia iudicium intel-

gestit, nam verè Deo respondit: Nequaquam Domine, quia nunquam immundum manducavi, demonstrans, se velle legis mandata ad unguem servare, qui planè actus erat meritorius, ac pròinde liberè à voluntate procedens.

Prò majori hujus difficultatis declaratione primò advertendum est raptum siue ecstasim ut D. Thom. docet 1. 2. q. 29. & 2. 2. q. 175. art. 1. & 2. dupliciter posse contingere. Primum secundum vim apprehensivam, cum scilicet homo ponitur extra cognitionem sibi propriam & connaturalem, quod tunc contingit, cum alienatus à sensibus, ad superiora sublimatur, ut comprehendat ea, quæ sunt supra sensum, & rationem. Secundò provenit locale: ecstasis à vi appetitiva; tunc enim dicitur aliquis ecstasim pati, cum appetitus illius extra se quodammodo, vigore sui impetus exierit, in alterum quasi transformatur, & istam ecstasim propriè & directè causat amor inextinguibilis, illam verò tantum dispositive in quantum scilicet facit mediari de re amata, non de ecstasi, quæ in vi apprehensiva contingit differemus; de ea, quæ ex intentione amoris unitivi, siue intuitivi contingit acturi inferius.

Duplex raptus siue ecstasis causa & subiectum assignatur & exponitur.

Secundò advertendum elevationem intellectus, qua anima à sensibus abstracta ad divina rapitur, dupliciter quoq; posse contingere; primo modo, quando intellectus elevatur ad contemplationem siue cognitionem independentem à phantasmatibus, 2. modo, quando ad contemplationem exigitur servato modo naturali cognoscendi, cum conversione ad phantasmatia, ut sæpe in raptibus contingere solet.

Duplex quoque in rapto intellectus elevatio explicatur.

Tertio advertere oportet, in hac questione posse esse dubium non solum de rapto in vigilia, qualis est etiam ante omnes raptus Prophetarum, sed etiam de rapto in somnis contingenti, qualis fuit Salomonis, ac aliorum, quorum somnus merito appellatur somnus propheticus.

Quartò ad vertere oportet, in visionibus in rapto contingentibus, sepius D. Thomam distinguere inter *ceptionem* & *iudicium*. *Acceptio*, quæ alio nomine *visio*, siue *contemplatio* rei à DEO representatæ vocatur, fit medio divino lumine elevante intellectum, & per similitudines, siue species, vel à DEO infusas, vel ab ipso tali er dispositas, ut id aptè representent, quod ille revelare decrevit. *Judicium* verò illud dicitur, quo intellectus representatam sibi visionem discernit, ac ejus verum sensum percipit, & licet acceptio nobilis sit, nobilior tamen est iudicium, quo perficitur completorq; cognitio. Cum igitur in rapto representatur per similitudines imaginarias divinum aliquid, tunc licet perfecta sit acceptio, (quæ eo perfectior ac nobilior solet esse, quo anima abstractior à sensibus invenitur) iudicium tamen non potest esse perfectum in rapto, quia iudicium intel-

Ultimò, quia Act. 10. dicitur D. Petrum habuisse mentis excessum, in quo quidem liberè se Thom. à Jesu Oper. Tom. II.

VSIS, dem n...
ri. Et exp...
bracia...
bonum; & p...
re ari. In r...
erat, quia d...
tus vivens, &c. q...
convenite videtur,
mortui vivunt, qui
tus vivam, tunc
verba verò illa do...
Bonaven. asserit
imortu...
am eccl...
exanimem, & qu...
lenfus reddunt; &...
illa verba fam...
us doce, non e...
matur: in melio...
ficare videtur. B...
terram corru...
am cum hac p...
at, divella, ac r...
et, quam tenu...
d collipat non ab...
ne, ac pallam d...
trare per se causa...
divino raptu...
causati in corpore
sequenti dicent...
a: tunc esse à ve...
nda SS. Virgini...
dum eam pallid...
am, de qua loc...
tam, ut vocat, sed...
um illud, quod
ert, Virgini p...
em habuisse, non
ab ecstasi, v...
men spali

DISPUTA.

relleat esse factum dequit esse, nisi per conversionem ad sensibilia, & hæc est constanti, & passim repetita D. Thomæ doctrina.

Sententia negans eligitur ac probatur.

Hic præmissis, sic prima assertio in raptu, qui in somno prophætico evenire solet, minime reperitur libertas. Hæc sententia aperiè est D. Augustini, qui libro 12. super Genesim ad litteram cap. 15. ubi docet in somno Salomonis non fuisse libertatem, neque meritum, sicut in ipso somno naturali non inveniri libertatem, neque meritum, sed tantum judicari debere ex voluntate antecedenti; ita in somno prophætico Salomonis docet esse philosophandum his verbis: *Veruntamen propter animi affectionem bonam, quæ desiderio meliore mundatæ multas interficit cupiditates, quæ ad naturalis carnis motum non pertinent, quem casti vigilantes cohibent & refranant, dormientes autem ideo non possunt, quia non habent in potestate, quæ admoveatur expressio corporalis imaginis. Propter illam ergo affectionem animæ bonam etiam in somnis quedam ejus merita darent; nam etiam dormiens Salomon sapientiam præposuit omnibus rebus, eamque neglectu ceteris est præcatus à Domino. Et sicut Scriptura testatur, placuit hoc coram Domino, nec distulit retributionem bonam pro desiderio bono. Hæc Augustinus. Quod autem hæc fuerit expressa sententia Augustini, clarè docet D. Thomas 2. 2. quæst. 154. art. 5. ad 1. ubi ita inquit: *Ad primum dicendum, quod Salomon non meruit in dormiendo sapientiam à DEO, sed fuit signum præcedentis desiderii, propter quod dicitur talis petiit DEO placuisse, ut Augustinus dicit super Genesim ad litteram ita D. Thomas.**

Idem docuerat in 4. distinct. 9. quæst. 1. artic. 4. quæstione 1. Ad primum dicendum, inquit, quod secundum Augustinum Salomonis petiit in somnis DEO placuit, & remunerationem meruit pro bono desiderio præhabito, non quod tunc in somno meruerit. Hactenus D. Thomas.

Denique quæst. 28. de veritate ad 6. & 7. eandem clarè, & aperiè verbis sententiam docuit. Ex mente igitur tam divi Thomæ, quam S. Augustini in raptu divino in somnis contingente non invenitur libertas, neque meritum.

Hanc quoque sententiam de omni somno prophætico evidenter docet D. Thomas multis in locis, affirmans in illo neque libertatem, ac ex consequenti neque meritum inveniri. In primis 2. 2. quæst. 154. art. 5. ad 3. his verbis: *Apprehensio rationis non ita impeditur in somno, sicut ejus judicium, quod perficitur per conversionem ad sensibilia, quæ sunt prima principia cogitationis humanæ. Et ideo nihil prohibet hominem secundum rationem apprehendere aliquid de novo indormiendo, vel ex ipsis reliquis præcedentium cogitationum, & phantasmatibus oblatis, vel etiam ex revelatione divina, aut immensione Angeli boni vel mali. Quo in loco hanc doctrinam, & distinctionem in revelationibus divinis, nempe judicii, & apprehensionis, laudat, & commendat Cajetanus, & merito, quia ex distinctionis hujus ignorantia in hac materia multos contingit errare.*

Idem affirmat 1. 2. quæst. 113. art. 3. ad 2. ubi agens de similibus visionibus Prophætici inquit: *Vnde in somno absque completo motu liberi arbitrii potest intellectus dono sapientia illuminari, sicut etiam videmus quod in dormiendo aliqua hominibus revelantur, sicut dicitur Job 33. quando irruit super super homines, & dormiunt in lectulo, tunc aperit aures virorum, & erudiens eos instruit disciplinam. Hactenus Divus Thomas. Quibus testimonius luce clatius docet homines in som-*

nis revelationes, & visiones divinas accipere, eoque à DEO instrui, erodiri, & illuminari sine completo usu liberi arbitrii.

Idem fere docuit prima parte, quæst. 12. art. 11. ubi latissime Cajetanus ex mente D. Thomæ explicat, qualiter in revelationibus divinis in somno, sive in vigilia evenientibus non respectatur rationis judicium, sed tantum apprehensio. Quam distinctionem aperitissime ipse Divus Thomas pluribus in locis explicat de veritate quæst. 12. artic. 3. ad 1. & 2. non minus expressè (sanctissime docuit) ad 1. ubi sic ait: *In cognitione duo sunt consideranda scilicet receptio & judicium. De receptu, quantum ad judicium, potior est vigilantis cognitio, quia est liberum judicium, dormienti vero ligatum: sed quantum ad receptionem cognitio dormientis est potior, quia quiescentibus sensibus interiores impressiones magis recipiunt, sive sint ex substantiis separatis, sive ex corporibus celestibus. Vnde sic potest intelligi Numerorum 24. de Balaam, qui cadit scilicet dormiendo, & sic aperitur oculi ejus. Adhuc in solutione ad 2. (quasi non expellisset ad 1.) in somno prophætico proveniente ex substantiis separatis, aut ex DEO, sicut fuit somnium Balaam, non inveniri perfectum judicium; consequenter addit: *in somno igitur ligatus sensibus exterioribus interiores vires quæ quietæ ab exteriorum sensuum tumultibus magis percipere possunt interiores impressiones factas in intellectu, & imaginatione, ex illustratione divina, vel Angelica, sed quia primum principium nostre cognitionis est sensus, oportet quodammodo resolvere omnia, de quibus judicamus. Et quia in somno ligati sunt sensus, non potest esse perfectum judicium, nisi quantum ad aliquid, cum homo decipiat, intendens rerum similitudinibus tantquam rebus ipsis.**

Idem repetit de veritate quæstione 28. articulo 3. ad 6. In somno, ait, potest intellectus converti ad DEUM, non autem liberum arbitrium, vel voluntas, cujus ratio est, quia ad intellectum duo pertinent, scilicet percipere, & judicare de perceptis. Intellectus autem in dormiendo non impeditur, quin aliquid percipiat, vel ex his, quæ primum consideravit, unde quandoque homo dormiendo syllogizat, vel ex illustratione alicujus substantiæ superioris, ad cujus perceptionem intellectus dormientis est habilior propter quietem ab alio sensuum, & præcipue phantasmatibus quietatis. Vnde dicitur Jobi trigésimo tertio, per somnium in visione nocturna, quando sopor solet occupare homines, & dormiunt in lectulo suo, tunc aperit aures virorum, & erudiens eos instruit disciplinam: Et ita est causa præcipua, quare in somnis prævidentur futura, sed perfectum judicium intellectus non potest esse in dormiendo, eo quod tunc ligatus est sensus, qui est primum principium nostre cognitionis. Judicium enim fit per resolutionem in principia, unde de omnibus oportet nos judicare, secundum id quod sensu accepimus, ut dicitur in 3. cæli, & mandati. Idem colligitur ex solutione ad 7. ibid.

Hæc adeo est perpetua doctrina Divi Thomæ, ut nullibi suorum operum eam non etingerit, quare præter loca ex summa, & quæstionibus disputatis adducta celeberrime est testimonium in 4. distinct. 9. quæstione 1. artic. 4. quæstione 1. ad 2. Mens, inquit, humana habet duos respectus, unum ad superiora, quibus illustratur, alium ad corpus à quo recipit, & quod regit. Ex parte illa, quæ anima à supernis accipit per somnium, non ligatur,

Sunt
per
liber
in som
reper
natur
modo
licet
tinger
hic est
per co
rosi
ad pi
tali

De
S. I
ver
peti
so